

For mye av det vonde?

Løver AH, Beverfjord A, Dyregrov A.

Det bor et barn i mitt hjerte

258 s, ill. Oslo: Gyldendal, 2009. Pris NOK 349
ISBN 978-82-05-38471-2

I forordet skriver førsteforfatter at de ønsket å lage en bok som «kunne gi et best mulig bilde av den ensomme sorgen man opplever når man sørger over et barn som svært få har fått sjansen til å bli kjent med». Hensikten med boken

har vært å kunne være til hjelp for andre som har opplevd sorgen ved å miste et barn perinatalt.

Mange foreldre ønsket å bidra og historiene de ti mødrene/foreldrene har fortalt til journalist Beverfjord er nært og detaljert beskrevet. Foreldrenes ulike sosiale bakgrunn og familiesituasjon, hendelser og erfaringer knyttet til svangerskap, manglende fosterlyd og opplevelsen av fosterdød og fødsel, samt håndtering av praktiske og emosjonelle utfordringer etterpå kommer tydelig frem. Det er ikke tvil om at hensikten med å vise sorg og fortvilelse på sitt verste er oppfylt. Men som psykolog Atle Dyregrov beskriver i kapitlet «Å miste et barn ved livets begynnelse», har man fra å behandle perinatal barnedød som en ikke-hendelse nå lært at sorg oppleves svært forskjellig, og at mange forhold kan være med på å prege tapsopplevelsen. Dette kommer lite frem i boken selv om svangerskapet var første graviditet for seks av kvinnene, mens andre hadde opptil fire friske barn fra før og et par hadde gjennomgått fire in vitro-fertiliseringer før de mistet sitt etterlengtede barn.

Jeg blir bekymret for at en del kvinner som søker fellesskap gjennom å lese på nett eller i en bok som dette, kan få forsterket og forlenget sorgen i stedet for å få modeller for god mestring. Til tross for tap, sorg og skuffelser ved å miste et høyt ønsket barn, kan man få nye perspektiver, ny forståelse for menneskelige reaksjoner og kjennskap til egen styrke. Flere av kvinnene har barn fra før, men tittelen «Det bor et barn i mitt hjerte» gir ikke rom for disse barna, og jeg savner eksempler som beskriver søsknenes tolking av tapet og deres behov for oppfølging.

Psykolog Atle Dyregrov beskriver empiriske erfaringer knyttet til perinatal barnedød, «fra å være en ikke-hendelse» til å beskrives som et tap man aldri kommer over. Jordmor Synnø Egenæs' beskrivelse av «Når barnet dør i mors mage» er forbillig. Hun gir en konsis fremstilling av

hvordan praksis og holdninger har endret seg over tid og hvordan man ved perinatal barnedød både på fødeavdelingen og etter utskrivning må ha ikke bare den fødende og familien, men også kollegene med i planlegging og oppfølging etterpå. Listen over litteraturhenvisninger viser at temaet etter hvert er behandlet både i veiledere og bøker.

Jeg er usikker på om det er hensiktsmessig å anbefale denne boken for foreldre som har mistet barn, men for leger og sykepleiere (jordmødre og helsesøstre) innen fødselsomsorg kan den utvilsomt tjene som et godt faglig grunnlag for å belyse behov for god klinisk praksis og utfordringer ved perinatal barnedød.

Inger Helene Vandvik
Slependen

En gripende bok om å leve med Alzheimers sykdom

Genova L.

Alltid Alice

281 s. Oslo: Pax, 2009. Pris NOK 349
ISBN 978-82-530-3214-6

Forfatteren henvender seg til alle som ønsker å vite hvordan det oppleves å leve med arvelig betinget Alzheimers sykdom midt i livet. Dette er ingen lærebok, det finnes ingen grafer, analyser eller resultater. Det er

rett og slett en bok som vil opplyse om hva Alzheimers sykdom er, sett fra pasientens synsvinkel. Det er en fortelling om en 50 år gammel professor i kognitiv psykologi som gradvis mister sin hukommelse, sitt språk, sin evne til å være analytisk vitenskapskvinne og sin evne til å være et vanlig menneske i løpet av en toårsperiode. Men historien ender ikke der. Alice, som hun heter, har en familie: en ektefelle som er travelt opptatt med sin karriere og tre voksne barn som er opptatt av å skaffe seg et eget voksent liv. Den eldste datteren, som har ønske om å få barn, er bærer av det samme autosomale dominante genet som moren. Det ligger mye dramatik i dette, om diagnostisk genetisk testing av friske individer på en uhelbredelig, progredierende sykdom. Men dette emnet tas ikke opp til debatt i boken, det er ikke forfatterens hensikt. Familiens tøffe hverdag er vektlagt mer som et debattenne. Likevel sitter man igjen med en fornemmelse av at det viktigste

budskapet som fremføres, er at en person som rammes av Alzheimers sykdom ønsker å bli tatt på alvor og ikke behandles som man skulle være smittet av en pestsykdom. Alice, jeggpersonen i boken, sier et sted underveis mens hun ennå kan tenke rasjonelt, at hun skulle ønske at hun hadde kreft eller en annen livstruende sykdom. Da ville hun kunne kjempe mot sykdommen, prøve alt med alle de bivirkninger eksperimentell behandling kan medføre. Da ville kolleger, naboer og personer i nærmiljøet oppmuntre henne, bekrefte henne, rose henne, se henne. Men når hun har Alzheimers sykdom unngår man henne, snur seg, blir flau og vil helst ikke ha noe med henne å gjøre. Alice og hennes familie opplever sterkt hvordan det intellektuelle forfallet utvikler seg, mens evnen til å mene noe, føle noe og være noe består.

Det er en ærlig og gripende bok. Jeg vet ikke om fortellingen er sann eller bygger på en sann historie. Det skriver forfatteren ingenting om. Men den kunne vært sann. I alle fall har undertegnede opplevd mange som Alice og hennes familie i sitt yrkesaktive liv. Jeg håper at mange vil lese denne boken. Det handler om å se et menneske med en uhelbredelig sykdom.

Knut Engedal

Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Det er nok ikke de beste som dør!

Bondevik M.

Gammel og frisk

Om gerontologi og hundreåringer. 160 s, tab.
Bergen: Folio forlag, 2009. Pris NOK 230
ISBN 978-82-92915-02-8

Forfatteren ønsker å nå et bredt publikum med sin kunnskap om «å være hundre år og eldre». Bokens første del omhandler gerontologi, læren om normal aldring, og er tilpasset målgruppen helsefagstuder i bachelor- og

videreutdanning. Det er lagt mest vekt på de psykologiske aspektene ved aldring, som opplevd alder, personlighetsutvikling, tilpassning og eksistensielle verdier. Forfatteren sier også noe om å drive forskning på eldre og omtaler andre studier om hundreåringer.

Andre del omhandler forfatterens kvalitative studie, der hun intervjuet 51 personer som alle var hundre år eller eldre. Hensikten med studien var å få økt kunnskap

om og bredere forståelse av hundreåringenes livsverden og på den måten bidra til å øke eldres livskvalitet.

Hovedtemaene er fortid, nåtid og fremtid, og naturlig nok er fortid og nåtid viet mest plass. Hundreåringene formidler hverdagshistorie fra unionsoppløsningen, gjennom to verdenskriger og utviklingen av velferdsstaten. Deres samtid har også vært omgangsskole, skumringstime, fattighus og 48-timersuke – så ikke overraskende finner hun at tilpasningsevne er noe av det som best karakteriserer disse personene.

Forfatterens beundring er tydelig, hun formidler hundreåringenes positive holdning, storhet, glede ved medmennesker, engasjement, vilje og tålmodighet. Informantenes egne forklaringer på oppnådd alder er i overensstemmelse med «nyere forskning»: Gener, høyere makter/flaks, fysisk helse, aktivitet, kosthold, humør, arbeidsglede og nære relasjoner.

Interessant er det hvordan hundreåringene opplever å ha jernhelse, til tross for at de på mange områder har sviktende funksjon. Slik sett bekrefter de at «helse er fravær av sykdom» og oppfatter de lytene de har som uttrykk for aldring.

Noen avsnitt er glansbilder av levd liv, preget av det enkelte informanter sier, nemlig: «en har ikke lov til å klage». Kan-skje gjør dette at enkelte, vanskelige temaer, som ensomhet, pleie og omsorg, problematiseres i liten grad. Mange temaer omtales og det er umulig å gå i dybden. Ibland opplever jeg forfatterens kommentarer til sitatene som selvfølgelig og overfladiske, og det er litt synd når sitatene varmt, lavmælt og innsiktsfullt kan tale for seg selv.

Kapitlet om fremtid er interessant, både lysten til å leve, oppleve mer og «se hvordan det går» samt tanker om døden og det å være en byrde for andre er fint formidlet og kunne gjerne fått større plass.

Jeg synes dette er en viktig bok, både fordi den gjennom hundreåringenes briller beskriver interessante år og fordi den respekten som informantene påkaller, også kan komme yngre eldre til gode. Men aller mest viktig fordi den bekrefter og minner meg på gleden ved økt levealder midt i bekyrmingen over at så mange lever så lenge.

Marte Mellingsæter

Geriatrisk avdeling
Oslo universitetssykehus, Ullevål

Håndkirurgi

Hove LM, Husby T, Finsen V, red.

Håndkirurgi

295 s, ill. Trondheim: Legeforlaget, 2009.

Pris NOK 430

ISBN 978-82-92934-02-9

Författarna skriver i sitt förord att det är den första läroboken i handkirurgi. Det är en inbunden bok som omfattar 295 sidor fördelat på 36 korta kapitel. Det finns ingen tydlig beskrivning till vilken målgrupp

den riktar sig. Vi får anta att syftet är en introduktion till ämnet handkirurgi och att boken i första hand vänder sig till medicine kandidater och blivande specialister i ortopedi, allmänkirurgi och plastikkirurgi men också till dem som handlägger enklare handkirurgiska fall inom primärvården och företagshälsovården.

Språket är enkelt och boken är väl strukturerad. Jag saknar dock en uppdelning i en elektiv och en akut del. Det finns också en del inslag av redaktionella brister så som en del terminologi som inte förklaras i texten, bilder som saknar förklarande markeringar, ojämn kvalitet på bilder etc. Likaså ställer man sig frågande till varför det bara finns plats för anteckningar på var och vartannat kapitel och inte genomgående? Jag tror också att boken skulle göra sig bättre som paperback utgåva (lättare att bära med sig).

Boken innehåller en översiktlig del med funktionell anatomi och diagnostik som inleder och sedan följs av snittföring och bruk av blodtomhet. Här tycker jag nog att kapitlet kring bilddiagnostik kunde komma in och inte som sista kapitel. Saknar också ett kapitel om anestesi här. Sedan följer en blandning av elektiva och akuta kapitelindelningar som genomgående är väl-skrivna men vissa kapitel är mer utförliga på bekostnad av andra som är väl nedkortade t.ex. kapitlet om radiusfrakturer som jag personligen tycker bör få ett större utrymme.

Valet att utförligt beskriva operationsmetoder på högspecialiserade ingrepp samtidigt som jag saknar i vissa stycken en mer utförlig fokus på diagnostik och behandlings modeller av det «vanliga» är nog ett utslag av att redaktionen inte valt vilken målgrupp man riktar sig till. Ett av flera lysande undantag är kapitlet om DRU leds instabilitet.

På det hela taget är det en värdefull bok för var och en som har ett intresse för handkirurgi. Det finns en del redaktionella brister men innehållsmässigt är boken på det hela taget «up to date» även om jag saknar kapitel om reumakirurgi och pro-

teskirurgi vilket drar ner betyget något. Ett självklart bokval för medicine kandidater blivande specialister inom ortopedi/allmänkirurgi och ett måste på varje distriktsläkarmottagning.

Kurt Pettersson

Handkirurgiska kliniken
Universitetssjukhuset Örebro
Sverige

Lettlest informasjon om kols

Lee DKC.

Forstå KOLS

124 s, ill. Oslo: Exlibriz, 2009. Pris NOK 99

ISBN 987-82-8173-139-4

Dette heftet er et supplement til legens informasjon og råd til de pasientene med kols som ønsker å vite mer om sykdommen de har utviklet. Samfunnsutviklingen og helseomsorgen har medført et mer bevisst partnerskap

mellom pasient og helsearbeider, hvor helsearbeideren er rådgiveren og pasienten er beslutningstakeren. Pasientene søker informasjon hvor den er tilgjengelig, enten muntlig i lokalt miljø, i bøker/hefter eller på Internett. Det er imidlertid få eller ingen kontroll- eller kvalitetssikringsinstanser for slik informasjon. Mer enn 200 000 personer i Norge har kols med kliniske og funksjonelle manifestasjoner, så markedet er stort for god pasientinformasjon.

Dette pasientheftet om kols ble opprinnelig utgitt på engelsk i 2008 av Family Doctor Publications Limited, senere oversatt av Trude Monssen i Exlibriz AS med seksjonsoverlege Anne Bailey ved Glittreklinikken, Hakadal som faglig norsk konsulent. Et forord er skrevet av leder i Nasjonalt kolsråd i Norge Olav Kåre Refvem, spesialist i lungesykdommer.

Hefte har 11 kapitler om: hva er kols?, diagnose, medikamentell behandling, ikke-medikamentell behandling, støtte for kolspasienter, å leve med kols, spørsmål og svar, nyttige adresser, nyttig informasjon, register og dine sider. En oppsummering finnes etter hvert kapittel. Innledningsvis har boken tre gode og informative sykehistorier fra pasienter med lett, moderat og alvorlig kols. Viktige, pasientrelevante forhold vedrørende sykdommen er omtalt. Her er god hjelp til røykeslutt. Det foreligger forslag til pasientenes handlingsplan for pusting, slimdannelse, tanker og konsentra-